

POVEZANOST UKUPNIH PRIHODA I USPJEHA HRVAČKIH KLUBOVA

Perkić, Milenko

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Kinesiology / Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:117:194097>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-25**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Kinesiology, University of Zagreb - KIFoREP](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

KINEZIOLOŠKI FAKULTET

(Studij za stjecanje stručnog naziva:

Stručni specijalist trenerske struke hrvanja)

Milenko Perkić

**POVEZANOST UKUPNIH PRIHODA I USPJEHA
HRVAČKIH KLUBOVA**

završni rad

Mentor:

dr. sc. Kristijan Slačanac, predavač

Zagreb, srpanj 2020.

Ovim potpisima se potvrđuje da je ovo završena verzija završnog rada koja je obranjena pred Povjerenstvom, s unesenim korekcijama koje je Povjerenstvo zahtijevalo na obrani te da je ova tiskana verzija istovjetna elektroničkoj verziji predanoj u Knjižnici.

Mentor:

dr. sc. Kristijan Slačanac, predavač

Student:

Milenko Perkić

Zahvala

Zahvaljujem se svim profesorima koji su mi prenijeli znanje tijekom studiranja te me naučili novim stvarima koje ću koristiti tijekom svog budućeg rada i života. Posebno se zahvaljujem svojem mentoru, dr.sc. Kristijanu Slačancu na njegovom stručnom znanju, pomoći i usmjeravanju tijekom pisanja završnog rada. Također se zahvaljujem izv.prof.dr.sc. Mariu Baiću na podršci, koji je svojim savjetima i iskustvom doprinio kvaliteti ovog rada.

Posebno se zahvaljujem predsjedniku svjetske hrvatske federacije g. Nenadu Laloviću na nesebičnoj podršci u pogledu pristupa informacijama koje su obogatile ovaj rad.

I na kraju, od srca se zahvaljujem svojoj supruzi Emini koja mi je bila podrška u teškim trenucima, kao i veliki oslonac kod izrade ovog rada.

Milenko Perkić

POVEZANOST UKUPNIH PRIHODA I USPJEHA HRVAČKIH KLUBOVA

Sažetak

Osnovu financiranja hrvačkih klubova čine prihodi koje klubovi ostvaruju obavljanjem sportske djelatnosti, a odnose se na članarine i sredstva dobivena iz javnih i privatnih izvora. Jedan od problema koji se pojavljuje u praksi su nedovoljni prihodi hrvačkih klubova za ostvarivanje značajnih uspjeha u hrvanju te je sukladno tome cilj rada bio je istražiti povezanost ukupnih prihoda i uspjeha hrvačkih klubova, kao i broj hrvača i uspjeha te utvrditi razlike u financiranju hrvačkih klubova po županijama u Republici Hrvatskoj.

Istraživanje je provedeno na uzorku od 29 hrvačkih klubova koji su nastupili na prvenstvima Hrvatske tijekom 2019. godine, pri čemu su promatrani ukupni prihodi klubova, broj hrvača koji su nastupili na prvenstvima Hrvatske te broj osvojenih medalja na prvenstvima.

Linearnom regresijskom analizom utvrđena je statistički značajna povezanost ($p < 0.000$) ukupnih prihoda i uspjeha hrvačkih klubova ($R = .795$) kao i statistički povezanost broja hrvača i uspjeha hrvačkih klubova ($R = .949$). Utvrđeno je vrlo neujednačeno financiranje klubova po županijama. Rezultati istraživanja ukazuju na kako je na prvenstvima Hrvatske nastupilo prosječno $34,66 \pm 26,68$ hrvača i hrvačica koji su osvojili prosječno $17,80 \pm 14,80$ medalja, dok prosječni prihodi hrvačkih klubova iznose 263.211,84 kn.

Temeljem rezultata ovog istraživanja može se zaključiti kako su klubovi koji su ostvarili veće prihode imali i više hrvača što se u konačnici odrazilo i na veći broj osvojenih medalja.

Ključne riječi:

grčko-rimski način, Hrvatski hrvački savez, financiranje hrvačkih klubova, županije

RELATIONSHIP BETWEEN TOTAL INCOME AND WRESTLING CLUBS SUCCESS

Abstract

The basis for financing of wrestling clubs is the income that clubs generate by performing sports activities, i.e. membership fees and funds obtained from public and private sources. One of the problems that arises in practice is the insufficient income of wrestling clubs to achieve significant success in wrestling, so the aim of the study was to investigate the relationship between the total income and success of wrestling clubs, as well as the number of wrestlers and success and to determine the differences in the financing of wrestling clubs by counties in the Republic of Croatia.

The research was conducted on a sample of 29 wrestling clubs which participated in the Croatian championships in 2019, observing the total income of clubs, the number of wrestlers who participated in the Croatian championships and the number of medals won.

Linear regression analysis showed a statistically significant correlation ($p < 0.000$) of total income and success of wrestling clubs ($R = .795$) as well as a statistical correlation between the number of wrestlers and the success of wrestling clubs ($R = .949$). There has been a very uneven funding for clubs across counties. The results of the research indicate that an average of 34.66 ± 26.68 wrestlers participated in the Croatian championships, winning on average 17.80 ± 14.80 medals, while the average income of wrestling clubs amounted to 263.211,84 HRK.

Based on the results of the research, it can be concluded that the clubs that generated higher revenues had more wrestlers, which ultimately reflected on a larger number of medals won.

Key Words: Greco-Roman style, Croatian wrestling federation, financing of wrestling clubs, counties

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1. 1. SVJETSKA HRVAČKA FEDERACIJA (<i>UNITED WORLD WRESTLING</i> - UWW).....	2
1.2. HRVATSKI HRVAČKI SAVEZ I HRVAČKI KLUBOVI	4
1.3. FINANCIRANJE I MATERIJALNO STANJE HRVATSKIH HRVAČKIH KLUBOVA	6
2. DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA.....	7
3. SUSTAV FINANCIRANJA SPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	12
4. PROBLEM, CILJEVI I HIPOTEZE RADA	14
4.1. PROBLEM RADA	14
4.2. CILJEVI RADA	14
4.3. HIPOTEZE RADA.....	14
5. METODE RADA	15
5.1. UZORAK ISPITANIKA	15
5.2. UZORAK VARIJABLI	15
5.3. POSTUPAK PRIKUPLJANJA PODATAKA	15
5.4. METODE OBRADE PODATAKA	16
6. REZULTATI RADA	17
7. RASPRAVA.....	20
8. ZAKLJUČAK	24
9. LITERATURA.....	26

1. UVOD

Hrvanje se kao jedan od najstarijih sportova nalazi u programu Olimpijskih igara od samih početaka igara pa sve do danas, te se smatra bazičnim i jednim od najtežih sportova s velikom zastupljenošću u gotovo svim državama. U prošlosti je hrvanje funkcioniralo na prilično konzervativan način, utemeljeno na amaterskom pristupu sportu, s tromim rukovodstvom i bez većih ulaganja financijskih sredstava. Navedeno se odrazilo na smanjenje interesa, kako za vježbanje hrvanja, tako i smanjen interes gledatelja i medija, no prekretnica nastupa 2013. godine kada se javila mogućnost ukidanja hrvanja s programa Olimpijskih igara i kada je došlo do reorganizacije Svjetske hrvačke federacije. Posljednjih nekoliko godina, novim modernim ustrojem Svjetske hrvačke federacije (*United World Wrestling*- UWW), drugačijim pristupom rada i vrednovanjem sportskih rezultata, sve se više ulaže u hrvanje na globalnoj razini, te zahvaljujući navedenome, hrvanje danas biva moderan i atraktivan sport koji sve više privlači interes gledatelja i medija, posebice u zemljama poput Sjedinjenih Američke Država (USA), Rusije, Irana, Azerbajdžana, Turske, Gruzije, i sl., a upravo u navedenim zemljama nacionalni hrvački savezi izdvajaju značajna financijska sredstva u marketinške svrhe i razvoj hrvanja.

Sličnu reorganizaciju prošao je Hrvatski hrvački savez (HHS) 2009. godine, te se od tada bilježi značajan porast broja medalja koji se podudara s dolaskom novog vodstva saveza. U periodu od 2010. do 2018. godine osvojeno je pet medalja (Šaćić, 2018), a samo u 2019. godine hrvatski hrvači i hrvačice osvojili su ukupno šest medalja sa europskih i svjetskih prvenstva u svim uzrastima. U navedenom periodu, HHS povećavao je svoje organizacijske, kadrovske i financijske kapacitete, što je i rezultiralo osvajanjem značajnog broja medalja sa svjetskih i europskih prvenstva.

Uzimajući u obzir težinu sporta, konkurenciju i druge čimbenike, jasno je kako se sportski rezultat može postići izuzetnim stručnim radom, zalaganjem i odricanjem od najranije mladosti, kao i financijskim sredstvima koja moraju biti podrška sportašu tijekom i nakon završetka sportske karijere. Kapaciteti hrvačkih klubova su značajno manji u odnosu na HHS, pa su stoga osim stručnih kadrova i materijalnih resursa, potrebna i značajna financijska sredstva neophodna za normalno funkcioniranje klubova i ostvarivanje najboljih sportskih rezultata, stoga je potrebno utvrditi financijske kapacitete hrvačkih klubova u Republici Hrvatskoj (RH) kao i njihovu povezanost sa sportskim uspjehom.

1. 1. Svjetska hrvačka federacija (*United World Wrestling* - UWW)

Hrvanje je 1905. godine bilo dio amaterskog „*Athleten Weltuniona*“, organizacije stvorene u Duisburgu (Njemačka). Godine 1912. godine osnovana je Međunarodna hrvačka federacija („*Internationaler Ringverband*“) povodom Olimpijskih igara u Stockholmu u Švedskoj, a 1921. godine rekonstruirana pod nazivom Međunarodna amaterska hrvačka federacija („*International Amateur Wrestling Federation*“- od 1954. „*Fédération Internationale des Lutttes Amateur*“). Godine 1994. godine preuzima ime Međunarodna federacija pridruženih stilova hrvanja („*International Federation of Associated Wrestling Styles*“), skraćeno FILA, dok je 2014. godine FILA promijenila ime u Ujedinjeni svijet hrvanja („*United world wrestling*“) (UWW, 2020b).

Ujedinjeni svijet hrvanja (UWW) je svjetska hrvačka nevladina organizacija čija je vizija i misija biti najbolji pomagač hrvačima i promovirati razvoj svih stilova hrvanja na svim kontinentima), te trenutno okuplja 185 nacionalnih hrvačkih saveza, iz isto toliko zemalja sa svih kontinenata, a pod ingerencijom UWW-a su olimpijski načini hrvanja (grčko-rimski (klasični) način, slobodni način i hrvanje za žene) i neolimpijski načini hrvanja (hrvanje na plaži, *grappling*, *pankration* te tradicionalni i povijesni oblici hrvanja). Vrijednosti koje njeguje odnose se na jedinstvo, strast i integritet, a neki od ciljeva jesu upravljati i pomagati nacionalnim savezima u razvoju amaterskog hrvačkog sporta, razvoj i tehnička podrška hrvanja na svim kontinentima i svim zemljama svijeta, doprinositi prijateljskom odnosu između hrvača i nacionalnih saveza, itd. Strateški ciljevi u periodu od 2020.-2023. godine, odnose se na razvoj i institucionalizaciju pružanja usluga svojim članicama, pojačanje procesa digitalizacije, unaprjeđenja suradnje s gradovima domaćinima koji su organizatori velikih natjecanja, dok se ciljevi od 2024. - 2027. godine odnose na osnaživanje, podršku i koordinaciju različitih stilova hrvanja, kontinuirani razvoj međunarodnih, regionalnih i nacionalnih natjecanja za mlade, te pomak na višu razinu organiziranja međunarodnih natjecanja kroz nove komercijalne suradnje (UWW, 2020b).

UWW svoje ciljeve i zadaće ostvaruje u duhu tradicije i u skladu sa zahtjevima Olimpijske povelje (UWW, 2020b), a značajan napredak u razvoju i popularizaciji hrvačkog sporta napravljen je 2014. godine kada je dužnost predsjednika preuzeo gosp. Nenad Lalović, gdje se nakon Olimpijskih igara u Rio de Janeiru 2016. godine, mijenjaju pravila hrvanja koja su povećala atraktivnost same hrvačke borbe kao i interes gledatelja, pa usporedno dolazi do poboljšanja u svim segmentima koji se odnose na prezentaciju hrvanja kao atraktivnog i modernog sporta. Osim navedenog, UWW ulaže sve više financijskih sredstva u razvoj hrvanja kroz razne programe

(novčane nagrade za pobjednike turnira, organizacija kampova i seminara, donacije u opremi, pomoć nacionalnim savezima iz sredstava Olimpijske solidarnosti itd.).

U organizacijskom smislu, UWW ima komisije za sportaše, trenere, razvoj, etiku, marketing, medicinsku komisiju, komisiju za medije, suce, znanstvenu komisiju, tehničku komisiju, komisiju za žene i sport, itd. Jedna od najvažnijih komisija za unapređenje cjelokupnog (organizacijskog, materijalnog, financijskog, itd.) hrvanja je komisija za razvoj.

Zadaje komisije za razvoj bivaju sljedeće (UWW, 2020a):

1. odobriti regionalne centre za osposobljavanje polaznika koji su dobili stipendije olimpijske solidarnosti u minimalnom periodu od 9 mjeseci,
2. poslati trenere na period od 2-3 godine u zemlje gdje se hrvanje mora razvijati,
3. s proizvođačima ispitati mogućnost proizvodnje strunjača po nižim cijenama,
4. omogućiti distribuciju obuće (hrvačkih tenisica) u zemlje u razvoju,
5. sastaviti sporazume o suradnji s tijelima koja imaju na raspolaganju financijska sredstva za sport (Francuska suradnja, UN, Europska unija, itd.) kako bi se tehnička pomoć učinila učinkovitom,
6. rješavanje problema tehničke pomoći kako bi se olakšalo sudjelovanje zemalja u organizaciji natjecanja,
7. rješavanje svih pitanja povezanih s Olimpijskom solidarnošću,
8. distribuirati hrvačku opremu i obrazovni materijal zemljama u razvoju (video, knjige itd.

1.2. Hrvatski hrvački savez i hrvački klubovi

Prema Statutu (HHS, 2016), Hrvatski hrvački savez je jedini nacionalni sportski savez koji potiče, promiče i skrbi o hrvatskom hrvačkom sportu, te ga predstavlja u međunarodnim odnosima, punopravni je član HOO-a i član je Svjetskog hrvačkog saveza, UWW-a. Također objedinjuje sve hrvačke klubove u Republici Hrvatskoj radi ostvarivanja zajedničkih interesa, usklađuje aktivnosti svojih članica, organizira i provodi natjecanja, uređuje sustav natjecanja, pitanja koja se odnose na registraciju sportaša i njihov status te stegovnu odgovornost sportaša, promiče stručni rad u hrvanju i skrbi o kategoriziranim sportašima, u skladu sa Zakonom o sportu (čl. 46, čl.47, NN, 2006).

Hrvatski hrvački savez je za svoje funkcioniranje imenovao različite komisije:

1. stručno-trenerska komisija (3 člana),
2. sudačka komisija (3 člana),
3. marketinška komisija (3 člana),
4. disciplinska komisija (3 člana),
5. registracijska komisija (3 člana),
6. zdravstvena komisija (4 člana),
7. komisija za povijest hrvačkog sporta (5 članova),
8. komisija sportaša (3 člana),
9. komisija za pomoć i praćenje rada privremenih članova (3 člana),
10. privremena komisija za pripremu, dopunu i izmjenu normativnih akata (3 člana).

U svom članstvu ima 32 kluba u sustavu natjecanja, 3 županijska hrvačka saveza (Zagrebačka županija, Sisačko-Moslavačka i Istarska županija), Udrugu hrvačkih sudaca Hrvatske i Udrugu hrvačkih trenera Hrvatske (Ministarstvo financija, 2020), dok klubovi aktivno sudjeluju u sustavu natjecanja koja se održavaju tijekom cijele godine, za sve uzrasne skupine, na gradskoj, županijskoj, državnoj i međunarodnoj razini u olimpijskim disciplinama kao što su hrvanje grčko-rimskim, slobodnim načinom za muškarce i hrvanje za žene. Aktivnosti klubova odnose se na sportsku pripremu, sportsku poduku, sudjelovanje u sportskim natjecanjima, brigu u sportašima, organizacija hrvačkih kampova i natjecanja, razvoj i unaprjeđenje hrvanja na regionalnoj i nacionalnoj razini. Posljednjih nekoliko godina klubovi vrlo rado sudjeluju na natjecanjima u neolimpijskoj disciplini hrvanje na pijesku (*Beach wrestling*).

HHS je u suradnji s Savezom hrvačkih športova Grada Zagreba (SHSZGB), organizirao više od 25 domaćih i međunarodnih natjecanja, 7 *Grand prix* turnira, svjetsko prvenstvo 2014. i 2018. godine te europsko prvenstvo u hrvanju 2012. godine (SHSZGB, 2020). Organizacija velikih

sportskih priredbi pokazala se kao izuzetan stimulans i nužan uvjet za daljnji razvoj hrvackog sporta u Republici Hrvatskoj, a navedena natjecanja koja su održana u Republici Hrvatskoj, kao i uspjesi naših hrvača potaknuli su osnivanje novih hrvačkih klubova, značajno povećanje broja djece i mladih koji se bave hrvanjem te povećanje broja sudaca s nacionalnim i međunarodnim licencama (SHSZGB, 2020).

HHS jedan je od rijetkih nacionalnih sportskih saveza koji ima usvojenu Strategiju razvoja hrvanja u Hrvatskoj do Olimpijskih igara 2020. godine (Baić i sur., 2016), koja uz mjere vezane za rješavanje problema, aktivnosti, rokove i očekivane rezultate, kao jedan od strateških ciljeva ima razrađeno podizanje financijske stabilnosti, podizanje standarda dvorana za klupske i reprezentativne pripreme i natjecanja te ravnomjernije razvijanje hrvackog sporta po svih regijama/županijama. Mjere i aktivnosti aktivno se provode, što potvrđuje Zapisnik sa redovne Skupštine HHS-a (HHS, 2018b) iz kojeg je vidljivo kako su “klubovi kroz različite programe HOO-a uz potporu HHS-a, dobili 6 novih hrvačkih borilišta. Uspješno je organizirano Svjetsko prvenstvo za kadete 2018. godine u Zagrebu, za koje smo dobili pohvale od Svjetske i Europske hrvačke federacije. Od organizacije Svjetskog prvenstva Hrvatskom hrvačkom savezu su ostala značajna financijska sredstva, kao i sportska oprema koju smo od UWW-a i tvrtke Suplex l.t.d. koja je korištena u na kampu „*More than medals*” koji je bio organiziran neposredno nakon samog prvenstva. Upravo ta sredstva kao i sredstva koja se planiraju uprihoditi od sponzora, iskoristiti će se za angažiranje stranog trenera za rad u Hrvatskom hrvačkom savezu”.

Takav rad i trud prepoznala je i Svjetska hrvačka federacija, pa tako HHS ima dva suca olimpijske kategorije, člana znanstvene komisije i člana za analizu natjecateljske efikasnosti koji aktivno sudjeluju u radu Svjetske hrvačke federacije.

1.3. Financiranje i materijalno stanje hrvatskih hrvačkih klubova

U RH trenutno djeluju 32 hrvačka kluba, a najviše klubova registrirano je i djeluje na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije, dok u nekim županijama uopće nema registriranih hrvačkih klubova, a što je detektirano kao slabost prilikom SWOT analize prilikom izrade strategije razvoja hrvanja do Olimpijskih igara 2020. godine (Baić i sur., 2016). Hrvatski hrvački savez podržava otvaranje novih klubova s ciljem da u svim županijama ima hrvačke klubove koji sudjeluju u sustavu natjecanja. Prema Pravilniku o sustavu, uvjetima i organizaciji hrvačkih natjecanja (HHS, 2018a), u sustavu natjecanja zastupljene su sve dobne skupine, od početnika (9 godina), mlađih dječaka (11 godina), starijih dječaka (13 godina), kadeta (16 godina), juniora (19 godina), mlađih seniora (23 godine), seniora i veterana (više od 23 godine). Mnogi klubovi još uvijek nemaju u potpunosti riješeno pitanje vlastitog prostora za vježbanje sa strunjačama koje su stalno postavljene, a primjetan je i veliki nedostatak specijalizirane hrvačke opreme.

Brigu o nacionalnim selekcijama vodi HHS, a čije je financiranje osigurano kroz Program Javnih potreba nacionalne razine odnosno putem Hrvatskog Olimpijskog odbora (HOO) kroz svoje različite programe. Zemlje s dugom hrvačkom tradicijom (Turska, Iran, Rusija, USA, Japan i dr.) ulažu mnogo veća financijska sredstva u hrvanje u odnosu na Republiku Hrvatsku (RH), primjerice prema usmenoj komunikaciji (predsjednik UWW-a i predsjednici pojedinih zemalja) proračun turskog hrvačkog saveza iznosi 10-12 milijuna € godišnje, ruskog hrvačkog saveza preko 5 milijuna €, iranskog hrvačkog saveza 10 milijuna €, dok hrvački savez Azerbajdžana ima neograničen proračun. Ukupni godišnji prihodi HHS-a posljednje četiri godine kreću se između 190.025 i 772.213 € (Ministarstvo financija, 2020).

Financiranje hrvačkih klubova odvija se kroz Programe javnih potreba lokalne razine, prikupljanjem članarina i donacija, a vrlo malo sredstava prikuplja se na druge načine, a hrvački klubovi ne raspolažu kadrovskim potencijalom koji bi osigurao sredstva kako se to radi u visoko profitabilnim sportovima (nogomet, tenis i sl.). Važno je znati kako su neki sportovi u boljem financijskom položaju jer se uređenje terena vrši u sklopu redovne izgradnje ili preko komunalnih akcija, a nabavka sportske opreme i pomagala izravnim donacijama iz proračuna jedinica lokalne samouprave.

2. DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA

Od trenutka kada se na sport počelo gledati kao brzorastuću društvenu pojavu i shvaćanje njegovog značaja na društvo, počinju istraživanja različitih segmenata sporta kao što je organizacijska struktura sporta, bolja zakonska regulativa pa i financiranje sporta. U tom smislu, kada je u pitanju Europski sport, prekretnicu predstavlja Deklaracija o specifičnostima sporta i njegovoj društvenoj funkciji, Europskog vijeća iz 2000. godine (Deklaracija iz Nice) koja se smatra osnovom za donošenje dokumenta pod nazivom Bijela knjiga (EurLex, 2007), usredotočena je na organizaciju sporta u Europi kao i njegovu gospodarsku dimenziju. Bijela knjiga predstavlja smjernice za daljnji razvoj sporta u Europi i predstavlja prvi sveobuhvatan dokument o sportu. Upravo taj period donošenja Deklaracije iz Nice i Bijele knjige o sportu, potaknuo je i povećanje broja istraživanja ključnih segmenata sporta pa tako i financiranja sporta.

Nacionalnu strategiju razvoja sporta u RH pod nazivom „Nacionalni program športa 2019. – 2026.“ usvaja Hrvatski Sabor 12. srpnja 2019. godine (NN, 2019). Ovaj dokument obuhvaća analizu stanja, hrvatskog sporta u brojkama, sustava sporta i sportskih udruženja, financiranja sporta, sporta i sportaša u sustavu obrazovanja, sportskih građevina, stručnih kadrova u sportu, zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja – sportske rekreacije, zakonodavnog okvira, itd. U području financiranja sporta detaljno je prikazano financiranje javnih potreba na državnoj razini, javne potrebe za krovna sportska udruženja, financiranje na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, na razini županija, gradova, itd. Utvrđeno je povećanje izvršenja proračuna županije, dok izdvajanje za javne potrebe u sportu prati linearno smanjenje tijekom promatranog perioda. Uz to, utvrđeno je kako povećanje prosječnog postotka izdvajanja za javne potrebe u sportu prati povećanje veličine gradova (povećanjem broja stanovnika), čime se da zaključiti kako veliki gradovi izdvajaju veća financijska sredstva za sport i rekreaciju. U posebnom cilju 1.2. „Jasno definirati namjenu sredstava za javne potrebe u športu, način dodjele te kontrolu trošenja sredstava“ Nacionalnog programa športa 2019. – 2026. istaknuto je kako se stabilnost financiranja sporta kroz državni proračun RH i proračune jedinica lokalne, područne i regionalne samouprave (JLPRS), ogledava kroz realizaciju javnih potreba u sportu, koje odgovaraju realnim potrebama razvoja sporta u RH. Stoga se u ovom dokumentu, temeljem analize javno objavljenih financijskih izvješća rashoda prema funkcijskoj klasifikaciji Ministarstva financija, preporuča izraditi detaljniju analizu izdvajanja sredstava za javne potrebe u sportu na lokalnoj i regionalnoj razini koja će služiti kao podloga za izradu preporuke o minimalnom izdvajanju iznosa raspodjele proračunskih sredstva za financiranje sporta na razini JLPRS-a.

Strategija razvoja hrvanja do Olimpijskih igara 2020. godine (Baić i sur., 2016) obuhvatila je mjere i aktivnosti usmjerene na podizanje financijske stabilnosti HHS-a regijama/županijama, povećanje vidljivosti hrvanja u medijima te ravnomjerniji razvoj hrvanja po svim regijama/županijama.

Istraživački projekt „Financiranje sporta u Republici Hrvatskoj sa usporedbom financiranja u Europskoj uniji“ (IJF, 2012) detaljno opisuje način financiranja u RH i Europskoj uniji, sustava sporta (ustroj, normativno uređenje, kadrove u sportu, korisnici sportskih usluga, oporezivanje) kao i druga područja koja bitno utječu na sustav ustroja i financiranja sporta.

Prema ovoj studiji djelatnost i područje sporta u RH je slično kao i u drugim europskim zemljama, a obuhvaća nekoliko različitih segmenata – tjelesnu i zdravstvenu kulturu, natjecateljski sport, sportsku rekreaciju te kineziterapiju i sport osoba s invaliditetom. Studija definira sportske klubove kao temeljne ustrojbene jedinice hrvatskoga sporta, koji su udruženi u lokalne i/ili nacionalne sportske saveze i u lokalne sportske zajednice, te kao takvi grade piramidalan sustav sporta utemeljen na slobodi udruživanja (udruge građana – nevladin sektor). Autori definiraju HOO kao najviše nacionalno i nevladino sportsko tijelo kao „vrh piramide“, kojeg čine nacionalni sportski savezi te savezi županijskih sportskih zajednica, zajednice sportskih udruga te grada Zagreba, navodeći kako piramidu javne (državne) potpore sustavu sporta čine Središnji državni ured za sport, uredi državnih uprava u županijama i Gradu Zagrebu i njihovi upravni odjeli nadležni za sport te nadležni uredi/odjeli/uprave za pitanja sporta u jedinicama lokalne i područne uprave (općine, gradovi i županije).

Preporuke u ovoj studiji odnose na zakonodavni okvir, financiranje, sustav sporta, kadrove u sportu, infrastrukturu, itd. Jedna od preporuka u ovoj studiji odnosi se na Zakonu o sportu koji bi trebao osigurati da se programi javnih potreba u sportu, neovisno o izvoru njihova financiranja (iz državnoga, lokalnih ili regionalnih proračuna), međusobno usklade i vežu za glavni Nacionalni program sporta kao strateški dokument, s naglaskom kako se preporuča racionalno i transparentno trošenje javnih sredstava, a koje je moguće postići donošenjem jedinstvenih kriterija za financiranje sportskih programa (koji nisu definirani kao javne potrebe u sportu). Uspostavom informacijskog sustava u sportu financijska sredstva i financirani sportski programi bili bi prepoznati i putem različitih pokazatelja (indikatora) praćeni učinci uložениh sredstava na sport.

Unatoč činjenici da većina javnih sredstava za sport u RH potječe iz lokalnih proračuna, ne postoji zakonska obveza JLPRS-a o detaljnijem izvještavanju o raspodjeli tih sredstava. Takva netransparentnost otvara brojne mogućnosti za neefikasno i nepravedno dodjeljivanje sredstava. Proračuni JLPRS-ova najvažniji su i pojedinačno najveći izvor financiranja sustava hrvatskog

sporta. Jedna od stavki u strukturi prihoda koji pokazuju konstantan rast od 2008. godine su prihodi od članarina i članskih doprinosa. Uspoređujući javne prihode u sportu (proračunske izvore) s drugim privatnim izvorima, autori ove studije zaključuju kako se hrvatski sport više oslanjao na javne izvore, osobito od 2009. do 2011. godine, kada su javni izvori činili više od 50% ukupnih prihoda. Preporučuju kako se treba okrenuti kućanstvima kao izvoru financiranja koji u zapadnoeuropskim zemljama prednjači u strukturi prihoda sporta. Istaknuli su kako u RH u prihodima od kućanstava ima najviše rezerve i potencijala za znatan rast, pa je potrebno urediti sustav plaćanja članarina u sportskim klubovima (isključivo putem računa, a ne u gotovini, bez izdavanja potvrde o uplati).

Cilj rada pod nazivom „Sustav financiranja i upravljanja sportom u Republici Hrvatskoj“ (Škorić i Hodak, 2011) bio je istražiti povezanost između razine ekonomskog razvoja s jedne strane i razinu razvoja sporta sa druge strane. Istraživanje je potvrdilo da je ekonomski razvoj u pozitivnoj vezi sa uspjehom i brojem sportaša odnosno sa razvojem sporta. Autori nisu uspjeli dokazati kako postoji povezanost razvoja sporta i razine javne potrošnje u sportu.

U priručniku za ekonomiju sporta pod poglavljem „Sport i financiranje“ (Andreff, 2006), opisano je sveukupno financiranje sportske ekonomije u Europi, struktura financiranja sporta pojedinih zemalja EU, tj. udio pojedinih segmenata financiranja (kućanstva, javni i privatni izvori, mediji, donatori) kao i usmjerenost i raspodjela sredstava. Struktura financiranja sporta u Europi ukazuje na povećanje financiranja iz kućanstava, dok je uočeno smanjenje financiranja iz javnih izvora. Distribucija privatno–javnog financiranja ukazuje na veća ulaganja privatnih sredstava u sportu. Uspoređujući financiranje sporta u Europi sa Sjevernom Amerikom, utvrđeno je kako je došlo do znatnog povećanja udjela sredstava iz privatnih izvora i određene sličnosti sa modelom financiranja kakav postoji u Sjevernoj Americi.

Istraživanje pod nazivom “Financiranja sporta u Hrvatskoj” (Borbely, 2015) opisuje kako je neosporno da je sport aktivnost od iznimnog značaja za društvo te da ulaganje u sport u RH nije proporcionalno tom značaju i vrhunskim rezultatima koje postižu hrvatski sportaši. Poznato je da većina popularnih i uspješnih sportskih organizacija u RH (poput Dinama u nogometu, Medveščaka u hokeju na ledu, i brojni vaterpolo, rukometni i košarkaški klubovi) raspolaže ogromnim iznosom privatnog novca u svom proračunu. Autor zaključuje kako će profesionalni sport naći uvijek put do novca, bilo iz privatnih ili javnih sredstava, ali se javlja problem kod amaterskog i školskog sporta koji će u budućnosti imati sve manje sredstava.

U studiji „*The relevance of sport financing*“ (Becsky-Nagy i sur., 2015) tema su različiti izvori iz kojih se financiraju neprofitne sportske organizacije u Mađarskoj. Zaključak je da

financiranje nije u zadovoljavajućoj mjeri u odnosu na druge zemlje Europske Unije. Posebno se to odnosi na rekreativni i amaterski sport, u smislu da država ne osigurava dovoljno potrebnih objekata i sadržaja za ovu kategoriju gdje je društvena korist potvrđena, dok se grade objekti za potrebe profesionalnog sporta gdje nije dokazana niti ekonomska korist.

U udžbeniku „Menadžment u sportu“ (Bartoluci i Škorić, 2009) opisan je suvremeni sport sa svim svojim područjima djelatnosti, vlastitim proizvodima i uslugama. Kao takav stvara brojne izravne i posredne učinke koji služe sportu, ali utječu i na ukupan društveno-ekonomski razvoj.

U radu „Specifičnosti sportskog menadžmenta u Hrvatskoj te njegov razvoj kroz povijest“ (Baković, 2015) prikazuje se razvoj menadžmenta uz osnovne pojmove vezane uz menadžment i menadžere te funkcije menadžmenta. Uz to ovaj rad prikazuje specifičnosti sportskog menadžmenta, njegove funkcije u sportu te definira menadžera, njegova znanja, sposobnosti i kompetencije. Autor ističe kako je „sportski menadžment u Hrvatskoj neophodna djelatnost koja se javlja u sportu posljednjih dvadesetak godina, te da je osnovni problem nedostatak kompetentnog kadra“.

Autori Wemer, Emrich i Koenigstorfer (2016) u studiji „*The impact of coopetition-based open innovation on performance in nonprofit sports clubs*“ govore o važnosti suradnje među natjecateljima i korištenju vanjskog znanja. Usvajanjem novih usluga, procesa i poslovnih modela na organizacijskoj razini može pomoći neprofitnim sportskim klubovima da ostanu konkurentni na tržištu sportskih usluga. Studija pruža teoretske i menadžerske implikacije koje pomažu sportskim klubovima da inoviraju i povećaju organizacijski učinak.

Falah (2014, 2015) kroz svoja istraživanja ukazuje na važne čimbenike koji mogu pomoći razvoju i uspjehu pojedinih sportskih organizacija i klubova, utvrdivši kako dobri odnosi između članova nekog kluba i između samih klubova dovode do poboljšanja financijskih i svih drugih uvjeta bitnih za sportsku organizaciju. Organizacijska i etička klima može biti pokretač i pokazatelj radnog učinka i psihološkog blagostanja i utjecati na ponašanje, motivaciju i učinkovitost članova.

Istraživanje koje je imalo cilj utvrditi povezanost financiranja sporta iz programa HOO i međunarodnog uspjeha hrvatskih sportaša (Obadić, 2019), pokazalo je kako postoji snažna pozitivna veza između iznosa uložених državnih sredstava u vrhunski sport i sportskog uspjeha pojedine države. Također, rezultati ovog istraživanja su pokazali kako ne postoji gotov nacrt za sportski uspjeh već da svaka zemlja treba naći specifična ključna područja koja djeluju efikasno u kontekstu da je novac preduvjet, ali ne i garancija uspjeha, čime je zaključeno kako je raspodjela proračuna jednako važna kao i njegova veličina. Ova tvrdnja govori koliki je značaj dosadašnjih i potreba za budućim istraživanjima u cilju pronalaženja optimalnih rješenja u daljnjem razvoju

sporta općenito i posebno utjecaja ukupnih financijskih sredstava na daljnji razvoj i uspješnost sportskih klubova osobito onih neprofitabilnih.

Većina dosadašnjih istraživanja govore o financiranju sporta općenito, uočavajući specifičnosti pojedinih zemalja te odnosom između privatnog i javnog financiranja. Korisno bi bilo istražiti preciznije i konkretnije financiranje pojedinih sportova, odnosno klubova, radi ocjene pravog stanja o prihodima i utjecaju na uspjeh, odnosno na sam razvoj pojedinog sporta ili kluba, s ciljem da se doprinese uvid u realno stanje u pojedinim sportovima i klubovima, te bi se samim time poboljšalo shvaćanje o sportu kao ekonomskoj djelatnosti, u cilju iznalaženja financijskih sredstava koja omogućuju sportski napredak, osobito neprofitnih sportskih organizacija.

3. SUSTAV FINANCIRANJA SPORTA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Prema Zakonu o sportu (NN, 2006), osnovu financiranja sporta čine prihodi koje pravne i fizičke osobe koje obavljaju sportsku djelatnost ostvare obavljanjem sportske djelatnosti, članarine koju ostvaruju sportske udruge, dio prihoda od priređivanja igara na sreću i sredstava kojima jedinice lokalne (područne) samouprave, Grad Zagreb i država pomažu obavljanje sportskih djelatnosti. Kao temeljni pravni akt u području sporta, Zakonom o sportu (NN, broj 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15, 19/16 i 98/19) uređuje se sustav sporta i sportske djelatnosti, stručni poslovi u sportu, sportska natjecanja, financiranje, nadzor i ostala pitanja od značaja za sport. Financiranje sporta i objava financijskih izvješća opisani su Čl. 74, 75, 76 i 76a Zakonom o sportu (NN, 2006).

Sukladno Zakonu o sportu definirane su javne potrebe u sportu na državnoj razini (Čl.75) i javne potrebe u sportu za koje se sredstva osiguravaju iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba (Čl.76) (NN, 2006).

Prema čl.75 Zakona o sportu (NN, 2006) Javne potrebe u sportu na državnoj razini su:

1. poticanje i promicanje sporta, osobito „sporta djece, mladeži, studenata i osoba s invaliditetom,
2. poticanje planiranja i izgradnje sportskih građevina,
3. skrb o vrhunskim sportašima,
4. djelovanje nacionalnih sportskih saveza, HOO, Hrvatskoga paraolimpijskog odbora i Hrvatskoga sportskog saveza gluhih,
5. djelovanje informacijskog sustava u sportu,
6. rad i djelovanje Agencije,
7. dodjeljivanje Državne nagrade za sport »Franjo Bučar« i državnih nagrada za vrhunska sportska postignuća,
8. međunarodna sportska suradnja i međunarodne obveze RH u sportu,
9. znanstveni i razvojni programi u sportu.

Prema čl. 76 Zakona o sportu (NN, 2006), javne potrebe u sportu za koje se sredstva osiguravaju iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba jesu:

1. poticanje i promicanje sporta,
2. provođenje sportskih aktivnosti djece, mladeži i studenata,
3. djelovanje sportskih udruga, sportskih zajednica i saveza,
4. sportska priprema, domaća i međunarodna natjecanja te opća i posebna zdravstvena zaštita sportaša,
5. zapošljavanje osoba za obavljanje stručnih poslova u sportu,
6. sportsko-rekreacijske aktivnosti građana,
7. sportske aktivnosti osoba s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom,
8. planiranje, izgradnja, održavanje i korištenje sportskih građevina značajnih za jedinicu lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba,
9. provođenje i financiranje znanstvenih i razvojnih projekata elaborata i studija u funkciji.

4. PROBLEM, CILJEVI I HIPOTEZE RADA

4.1. Problem rada

Jedan od problema koji se pojavljuje u praksi je taj da se klubovi koji imaju veći broj članova financiraju iz različitih izvora (javni i privatni), pa su samim time i uspješniji u odnosu na druge klubove. Pregledom literature utvrđeno je, kako do sada, u RH nema radova u području financiranja hrvatskih klubova s ciljem utvrđivanja povezanosti prihoda i uspješnosti hrvatskih klubova.

4.2. Ciljevi rada

Primarni cilj završnog rada je utvrditi postoji li statistički značajna povezanost ukupnih prihoda i uspjeha hrvatskih klubova u Republici Hrvatskoj. Sekundarni cilj je utvrditi postoji li statistički značajna povezanost broja hrvata i uspjeha hrvatskih klubova. Tercijarni cilj rada je utvrditi razlike u financiranju klubova po županijama u Republici Hrvatskoj.

4.3. Hipoteze rada

Sukladno postavljenim ciljevima završnog rada, postavljaju se sljedeće hipoteze:

H1- Postoji statistički značajna povezanost ukupnih prihoda i uspjeha hrvatskih klubova u Republici Hrvatskoj.

H2- Postoji statistički značajna povezanost broja hrvata i uspjeha hrvatskih klubova u Republici Hrvatskoj.

H3- Postoje značajne razlike u financiranju hrvatskih klubova po županijama u Republici Hrvatskoj.

5. METODE RADA

5.1. Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika za potrebe ovog završnog rada činilo je 29 hrvatskih klubova registriranih pri HHS-u, koji sudjeluju u sustavu natjecanja, a što čini 90,63 % svih hrvatskih klubova u RH. Promatrani klubovi registrirani su za sudjelovanje u natjecanju i nastupili su na nekom od prvenstava RH tijekom 2019. godine.

5.2. Uzorak varijabli

Za potrebe završnog rada promatrane su tri varijable, od toga dvije koje se odnose na uspjeh (broj hrvača i broj medalja) i jedna varijabla koje se odnosi na financije (prihodi klubova). Varijabla koja se odnosi na uspjeh (broj medalja) je obrnuto skalirana, što znači da su klubovi s najvećim brojem osvojenih medalja ujedno i najuspješniji klubovi.

Broj hrvača – odnosi se na ukupan broj hrvača koji je nastupio za pojedini klub na prvenstvima Hrvatske u 2019. godini u grčko-rimskim načinom, slobodnim načinom i hrvanju za žene u uzrastu mlađih dječaka/djevojčica, kadeta/kadetkinja, juniora/juniorki, mlađih seniora/seniorki, seniora/seniorki.

Broj medalja – odnosi se na ukupan broj osvojenih medalja za pojedini klub na prvenstvu RH u 2019. godini u grčko-rimskim načinom, slobodnim načinom i hrvanju za žene u uzrastu mlađih dječaka/djevojčica, starijih dječaka/djevojčica, kadeta/kadetkinja, juniora/juniorki, mlađih seniora/seniorki, seniora/seniorki.

Ukupni prihodi – odnosi se na ukupno ostvarene prihode hrvatskih klubova tijekom 2019. godine.

5.3. Postupak prikupljanja podataka

Svi podaci korišteni u ovom radu javno su dostupni na mrežnim stranicama HHS-a i Ministarstva Financija RH. Podaci o broju hrvača i broju medalja prikupljeni su pregledom i analizom službenih izvješća s prvenstava RH u 2019. godini u hrvanju grčko-rimskim načinom, slobodnim načinom i hrvanju za žene u uzrastu mlađih dječaka/djevojčica, starijih dječaka/djevojčica, kadeta/kadetkinja, juniora/juniorki, mlađih seniora/seniorki i seniora/seniorki.

Podaci o ukupnim prihodima klubova za 2019 godinu prikupljeni su putem Registra neprofitnih udruga Ministarstva financija RH (Ministarstvo financija, 2020).

5.4. Metode obrade podataka

Prikupljeni podaci obrađeni su u programskom paketu IBS SPSS *Statistics (Version 20.0)*. U radu su prikazani osnovni statistički parametri (minimalna i maksimalna vrijednost, aritmetička sredina, standardna devijacija i ukupna vrijednost) varijablama uspjeha i prihoda hrvatskih klubova u RH. Za utvrđivanje povezanosti broja hrvača i uspjeha kao i povezanosti ukupnih prihoda i uspjeha primijenjena je linearna regresijska analiza. Razina statistički značajne povezanosti iznosila je $p < 0.005$.

6. REZULTATI RADA

Tablica 1. Osnovni podaci o broju hrvaca, medalja i ukupnih prihoda hrvackih klubova u Republici Hrvatskoj u 2019. godini

Naziv kluba	Županija	Broj hrvaca	Broj medalja	Ukupni prihodi
HK_Bistra	Zagrebačka	5,00	1,00	
HK_Fami	Osječko-baranjska	22,00	10,00	
HK_Gladijator	Sisačko-moslavačka	2,00	1,00	
HK_Gospic	Ličko-senjska	29,00	13,00	327.321,00 kn
HK_Herkul	Grad Zagreb	46,00	32,00	97.350,00 kn
HK_Hrvatski_Dragovoljac	Grad Zagreb	49,00	20,00	
HK_Istarski_Borac	Istarska	18,00	8,00	202.573,00 kn
HK_Klinca_Sela	Zagrebačka	13,00	6,00	69.858,00 kn
HK_Lika	Grad Zagreb	52,00	23,00	394.810,00 kn
HK_Lokomotiva	Grad Zagreb	13,00	6,00	182.479,00 kn
HK_Ludbreg	Varaždinska	25,00	13,00	
HK_Metalac	Grad Zagreb	92,00	36,00	518.191,00 kn
HK_Petrinja	Sisačko-moslavačka	62,00	34,00	250.307,00 kn
HK_PiK_Vrbovec	Zagrebačka	14,00	7,00	112.552,00 kn
HK_Podravka	Koprivničko-križevačka	36,00	22,00	286.127,00 kn
HK_Porec	Istarska	18,00	10,00	
HK_Pujanke	Splitsko-dalmatinska	12,00	12,00	254.57,00 kn
HK_Sesvete	Grad Zagreb	95,00	51,00	780.700,00 kn
HK_Sesvetski_Kraljevec	Grad Zagreb	90,00	54,00	462.735,00 kn
HK_Sibenik	Šibensko-kninska	34,00	10,00	
HK_Sisak	Sisačko-moslavačka	26,00	19,00	177.006,00 kn
HK_Slatina	Virovitičko-podravska	41,00	27,00	208.701,00 kn
HK_Split	Splitsko-dalmatinska	18,00	9,00	
HK_Sv_Nedelja	Zagrebačka	9,00	2,00	6.1040,00 kn
HK_Tresnjevka	Grad Zagreb	18,00	4,00	
HK_Velika_Gorica_1991	Zagrebačka	3,00	1,00	39.398,00 kn
HK_Vindija	Varaždinska	70,00	41,00	553.025,00 kn
HK_Zadar	Zadarska	43,00	15,00	
HK_Zagreb	Grad Zagreb	50,00	29,00	251.395,00 kn

Tablica 2. Sumarni statistički parametri o broju hrvača, medalja i ukupnih prihoda hrvačkih klubova u Republici Hrvatskoj u 2019. godini

	Broj hrvača	Broj medalja	Ukupni prihodi
<i>N</i>	29	29	20
<i>Minimum</i>	2	1	25.457,00 kn
<i>Maximum</i>	95	54	780.700,00 kn
<i>Mean</i>	34,66	17,80	263.211,84 kn
<i>Std. Deviation</i>	26,68	14,80	202.011,32 kn
<i>Sum</i>	1005	516	5.001.025,00 kn

LEGENDA: *N* – broj ispitanika (klubova); *Minimum* – minimalna vrijednost; *Maximum* – maksimalna vrijednost; *Mean* – aritmetička sredina; *Std. Deviation* – standardna devijacija; *Sum* – ukupna vrijednost

Tablica 3. Sumarni parametri po županijama o broju hrvača, medalja i ukupnih prihoda hrvačkih klubova u Republici Hrvatskoj u 2019. godini

Županija	Broj klubova	Broj hrvača	Broj medalja	Ukupni prihodi
Grad Zagreb	9	505	255	2.687.660,00 kn
Varaždinska županija	2	95	54	553.025,00 kn
Sisačko-moslavačka županija	3	90	54	427.313,00 kn
Zagrebačka županija	5	44	17	282.848,00 kn
Istarska županija	2	36	18	202.573,00 kn
Splitsko-dalmatinska županija	2	30	21	25.457,00 kn
Ostale županije	6	205	97	822.149,00 kn
UKUPNO	29	1005	516	5.001.025,00 kn

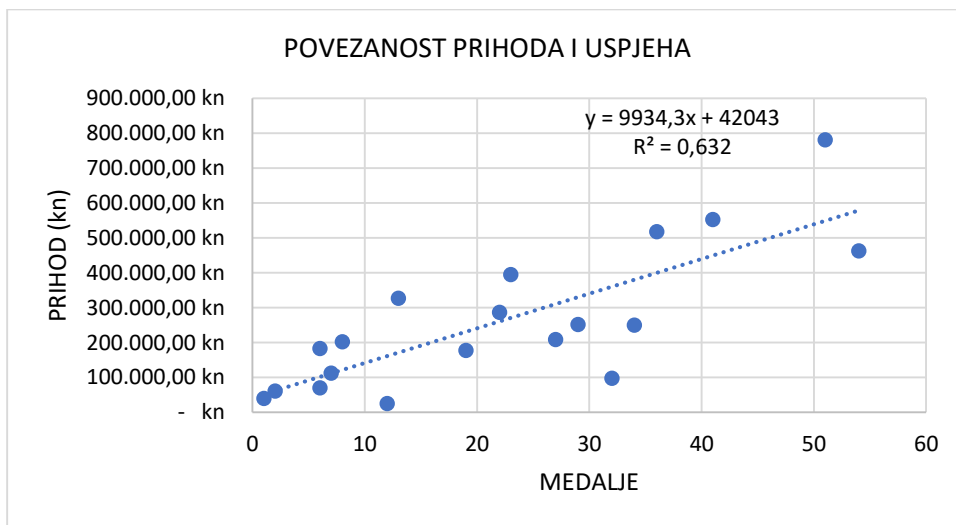
* kriterij razvrstavanja u ostale županije (Osječko-baranjska, Ličko-senjska, Koprivničko-križevačka, Virovitičko-podravska, Šibensko-kninska i Zadarska županija) bio je da je samo jedan klub registriran na području županije

Tablica 4. Rezultati linearne regresijske analize povezanosti prihoda i uspjeha te broj hrvača i uspjeha hrvačkih klubova u Republici Hrvatskoj

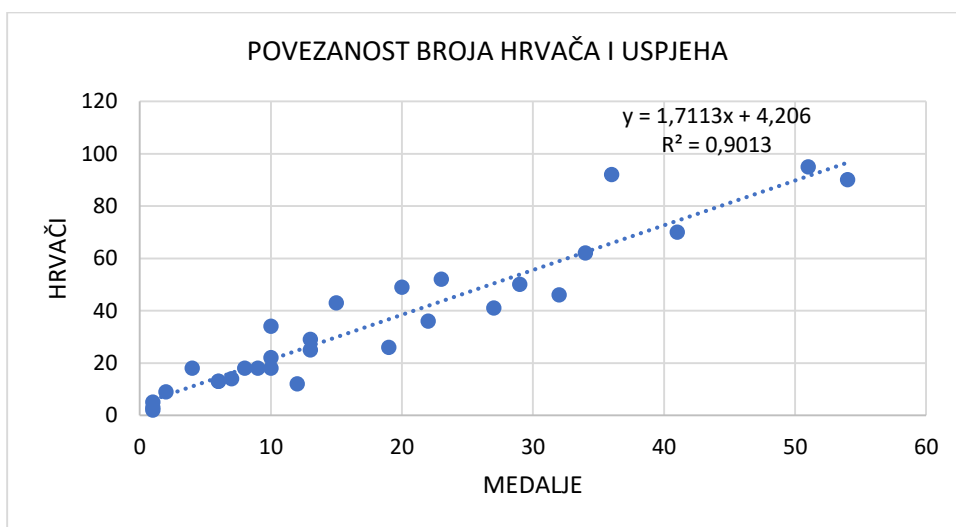
Model summary					coefficients			ANOVA		
Model	R	R ²	Adjusted R ²	Std. Error of the	B	Std. Error	Beta	df	F	sig
1	.795	.632	.610	126105.52	9934.31	1837.73	.795	1	29.19	0.000
2	.949	.901	.898	8.53	1.711	.109	.949	1	246.57	0.000

LEGENDA: **crveno** – statistički značajno ($p < 0.005$); **R** – koeficijent korelacije (međusobna povezanost varijabli); **R²** – koeficijent determinacije; **B** – parcijalni utjecaj varijable na kriterij; **Std. Error** – standardna pogreška; **Beta** – parcijalni utjecaj prediktorske varijable na kriterij u standardiziranom obliku; **df** – stupnjevi slobode; **F** – F omjer

Grafikon 1. Povezanost ukupnih prihoda i uspjeha hrvatskih klubova u Republici Hrvatskoj u 2019. godini

Grafikon 2. Povezanost ukupnog broja hrvača i uspjeha hrvatskih klubova u Republici Hrvatskoj u 2019. godini

7. RASPRAVA

Analizirajući sumarne statističke parametre (Tablica 1.), vidljivo je kako je na prvenstvima RH nastupilo prosječno $34,66 \pm 26,68$ hrvača i hrvačica koji su osvojili prosječno $17,80 \pm 14,80$ medalja. Ukupno je na prvenstvima Hrvatske u 2019. godini nastupilo 1005 hrvača i hrvačica koji su osvojili 516 medalja. Uspoređujući podatke nastupa hrvača i hrvačica u sva tri olimpijska načina na prvenstvima RH s drugim sportovima kao što su judo i karate (Slačanac, 2020) može se reći kako su podaci slični odnosno nema značajnih odstupanja u broju nastupa. Promatrajući Tablicu 2. može se vidjeti kako se prihodi hrvačkih klubova kreću od minimalnih 25.457,00 kn do maksimalnih 780.700,00 kn. Ukupni prihodi promatranih klubova iznose 5.001.025,00 kn što je manje u odnosu na judo klubove, a više u odnosu na karate, taekwondo i boksačke klubove (Slačanac, 2020).

Promatrajući samo hrvačke klubove Grada Zagreba i Zagrebačke županije (14 klubova) može se reći da zajedno imaju najveći broj hrvača i hrvačica na prvenstvima RH (54,62%) koji zajedno ostvaruju 2.970.508,00 kn prihoda. Hrvački klubovi zastupljeni su u 12 županija (57%), dok u 9 županija (43%) nema registriranih hrvačkih klubova. Vlada RH donijela je Uredbu o indeksu razvijenosti (NN 131/2017), prema kojoj se indeks razvijenosti izračunava na temelju stope nezaposlenosti, dohotka po stanovniku, proračunskih prihoda jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave po stanovniku, općega kretanja stanovništva, stope obrazovanosti i indeksa starenja. Klubovi iz županija koje su prema indeksu razvijenosti klasificirane u 3. i 4. skupinu prema indeksu razvijenosti (Varaždinska i Istarska županija) ostvaruju značajnije prihode, dok je izuzetak Sisačko-moslavačka županija koja se nalazi u 1. skupini prema indeksu razvijenosti (NN 132/2017). Razlog tome može biti rezultat tradicije i kvalitete hrvanja u navedenoj županiji, a navedeno potvrđuje i podatak (Janečić, 2019) kako je temeljem nastupa na seniorskim svjetskim prvenstvima od 1955. do 1991. godine „daleko najuspješniji klub bio hrvački klub „Gavrilović“ iz Petrinje s dvanaest nastupa i četiri osvojene medalje (Milovan Nenadić, Slavko Koletić, Vlado Lisjak, Milan Radaković i Pajo Ivošević)“ te nastupom Slavka Koletića na Olimpijskim igrama 1972. godine u Munchenu i osvajanjem brončane na istim igrama Milovana Nenadića, dok je Vlado Lisjak kao „najuspješniji hrvač“ koji je 1984. godine na Olimpijskim igrama u Los Angelesu osvojio zlatnu medalju u kategoriji do 68 kilograma (Jambrešić, 2017).

Povezanost ukupnih prihoda i uspjeha hrvačkih klubova

Povezanost ukupnih prihoda i uspjeha hrvačkih klubova (Grafikon 1.) ukazuje na linearnu povezanost promatranih varijabli. Linearnom regresijskom analizom (Tablica 4.) utvrđena je povezanost statistički značajna povezanost ($R = .795$, $p < 0.000$) uz 63,20% objašnjene varijance.

Na taj način je potvrđena hipoteza:

H1- Postoji statistički značajna povezanost ukupnih prihoda i uspjeha hrvačkih klubova u Republici Hrvatskoj.

Dobiveni rezultati su i očekivani s obzirom kako klubovi s većim prihodima imaju bolje uvjete za treninge, okupljaju veći broj hrvača, hrvačica i trenera, ostvaruju mnogo veće prihode od članarina i iz javnih izvora te imaju mnogo veće mogućnosti sudjelovanja na međunarodnim kampovima, turnirima, seminarima, itd. Navedeno je u skladu s istraživanjima (Falah, 2014, 2015) koje govore kako će „dobri odnosi između članova nekog kluba i između samih klubova će dovesti do poboljšanja financijskih i svih drugih uvjeta bitnih za sportsku organizaciju,. Preciznijom analizom ukupnih sredstava i ostvarenog uspjeha, vidi se kako su neki klubovi postigli bolje rezultate s manje sredstava. Kako se radi o 63,20% objašnjene varijance, može se reći da su financijska sredstva jedan od važnih, a ne i najvažnijih čimbenika u postizanju uspjeha, potvrđuje istraživanje o povezanosti financiranja sporta i uspjeha (Obadić, 2020). Naravno, postoje i ostali razlozi poput organizacijske i etičke klime u klubu (Falah, 2014, 2015) u smislu tradicijskih pretpostavki, raniji materijalni i kadrovski uvjeti, dobri međuljudski odnosi u klubu, veći broj hrvača koji su članovi reprezentacije ili pravilna usmjerenost dobivenih sredstava koji također značajno doprinose uspjehu kluba.

Usvajanjem novih usluga, procesa i poslovnih modela u pogledu usklađivanja ciljeva kluba s Programima javnih potreba u sportu lokalne razine omogućiti će klubovima da budu konkurenti (Wemer, Emrich i Koenigstorfer, 2016) i ostvare veće prihode iz javnih izvora. Također, osmišljavanjem različitih programa i apliciranjem na natječaje i javne pozive (Središnji državni ured za sport, Erasmus+ Sport programi, itd.) klubovi će jačati svoje financijske kapacitete.

Sukladno svemu navedenom, bilo bi poželjno napraviti istraživanje koje će obuhvatiti više faktora koji su usko povezani s uspjehom, te na taj način bolje opisati povezanost, ne samo financijskih, nego i organizacijskih kapaciteta s uspjehom.

Povezanost broja hrvača i sportskog uspjeha

Povezanost ukupnog broja hrvača i uspjeha hrvačkih klubova (Grafikon 2.) ukazuje na linearnu povezanost promatranih varijabli. Linearnom regresijskom analizom (Tablica 4.) utvrđena je povezanost statistički značajna povezanost ($R = .949$, $p < 0.000$) uz 90,10% objašnjene varijance.

Na taj način je potvrđena hipoteza:

H2 - Postoji statistički značajna povezanost ukupnog broja hrvača i uspjeha hrvačkih klubova u Republici Hrvatskoj u 2019. godini.

Utvrđena linearna povezanost ukupnog broja hrvača i uspjeha hrvačkih klubova također je očekivana jer klubovi s većim brojem članova imaju više različitih sparing partnera na treninzima, pa na taj način hrvači podižu svoju kvalitetu. Osim toga, veći broj hrvača u mlađim dobnim skupinama koji treniraju hrvanje te njihovo zadržavanje u hrvanju osigurava veći broj hrvača koji nastupaju uzrastu mlađih seniora i seniora. Stoga se zbog odustajanja ili prestajanja treniranja hrvanja, preporuča strateški planirati razvoj kluba odnosno osigurati uvjete za treniranje, te uključiti što veći broj mladih hrvača i hrvačica i zadržati ih u sustava treninga i natjecanja.

Prilikom obrade podataka, utvrđeno je kako je samo 16 klubova (55,17%) nastupilo u muškoj i ženskoj konkurenciji odnosno orijentirano je na treniranje i grčko-rimskog, slobodnog načina hrvanja i hrvanja za žene. Također je utvrđeno kako najbolje plasirani klubovi imaju najviše hrvača i hrvačica u mlađim dobnim skupinama, što se reflektira i na seniorski uzrast i potvrđuje pretpostavku o zadržavanju hrvača u hrvanju odnosno strateškom planiranju i radu najuspješnijih klubova. Kako bi klubovi bili uspješniji preporuča se prakticirati treniranje i nastupanje na natjecanjima u sva tri olimpijska načina hrvanja, a posebnu pozornost treba posvetiti razvoju hrvanja za žene u klubovima. Navedeno je prepoznato i u Nacionalnom programu športa (NN, 2019) kroz mjeru 6.1.3. „Poticanje spolne ravnopravnosti u športu“.

Preporuča se pojačati suradnju klubova u pogledu sudjelovanja na kampovima, pripremama, edukacijama i natjecanjima u RH i inozemstvu. Podizanjem kvalitete pojedinaca i sudjelovanjem na kampovima, pripremama i natjecanjima omogućiti će klubovima nametanja standarda rada i podizanja kvalitete rada u klubovima. Takav način preuzimanja i implementacije vanjskih znanja i vještina radi podizanja organizacijskih sposobnosti i uspješnosti činiti će neku organizaciju uspješnijom (Wemer, Emrich i Koenigstorfer, 2016).

Razlike u financiranju klubova po županijama

Rezultati sumarnih parametri po županijama o broju hrvača, medalja i ukupnih prihoda hrvačkih klubova u RH u 2019. godini (Tablica 3) ukazuju na značajne razlike u financiranju hrvačkih klubova po županijama.

Na taj način je potvrđena hipoteza:

H3 – Postoje značajne razlike u financiranju hrvačkih klubova po županijama u Republici Hrvatskoj.

Analiza prikupljenih podataka klubova prema županijama ukazuje na vrlo neujednačeno financiranje (Tablica 3). Sama činjenica da je 9 klubova u Gradu Zagrebu ostvarilo veće prihode za 374.295,00 kn od preostalih 11 klubova, ukazuje na razlike u financiranju hrvačkih klubova po županijama. Većina klubova u Gradu Zagrebu su kvalitetni klubovi, ali takvi postoje i u drugim županijama, što se vidi iz odnosa broja hrvača i osvojenih medalja (Tablica 1). Utvrđena razlika u prihodima klubova po županijama ogleda se u činjenici kako sportski savez Grada Zagreba kroz program Javnih potreba u sportu Grada Zagreba financira hrvanje u iznosu od 2.566.022,00 kn (SSGZ, 2019). Sukladno tome, može se reći kako je financiranje hrvačkih klubova u Gradu Zagrebu, Varaždinskoj i Sisačko-moslavačkoj županiji, zadovoljavajuće u odnosu na klubove ostalih županije, dok se hrvački klubovi iz ostalih županija nalaze u županijama slabijeg indeksa razvijenosti (1. i 2. skupina) te zajedno ostvaruju značajno manje prihode u odnosu na klubove u županijama boljeg indeksa razvijenosti. Stoga je potrebno pronaći modele financijskog i organizacijskog jačanja kapaciteta klubova, kao i „daljnje unapređenje suradnje s tijelima državne i lokalne samouprave“ (Baić i Sekulić, 2011), što će rezultirati i ostvarivanjem boljih rezultata na natjecanjima. Prvenstveno je potrebno pronaći mogućnosti dodatnog kao i povećanja postojećeg financiranja (domaćinstva, članarine, sponzorstva, donacije, itd.), ali i uskladiti strateške ciljeve kluba s kriterijima programa Javnih potreba u sportu lokalne razine.

8. ZAKLJUČAK

Istraživanje je provedeno na uzorku od 29 hrvatskih klubova registriranih pri HHS-u, a što čini okvirno 90,63% klubova u RH. Ciljevi ovog rada bili su utvrditi postoji li statistički značajna povezanost ukupnih prihoda i uspjeha hrvatskih klubova, postoji li statistički značajna povezanost broja hrvata i uspjeha hrvatskih klubova te prikazati razlike u financiranju klubova po županijama u RH.

Sukladno ciljevima, postavljene su 3 hipoteze:

H1- Postoji statistički značajna povezanost ukupnih prihoda i uspjeha hrvatskih klubova u Republici Hrvatskoj.

H2- Postoji statistički značajna povezanost broja hrvata i uspjeha hrvatskih klubova u Republici Hrvatskoj.

H3- Postoje značajne razlike u financiranju hrvatskih klubova po županijama u Republici Hrvatskoj.

Za utvrđivanje povezanosti broja hrvata i uspjeha kao i povezanosti ukupnih prihoda i uspjeha primijenjena je linearna regresijska analiza, gdje je razina statistički značajne povezanosti iznosila $p=0.005$.

Temeljem prikupljenih podataka, primijenjena je linearna regresijska analiza kojom je utvrđeno da postoji značajna statistička povezanost ukupnih prihoda i uspjeha hrvatskih klubova u RH u 2019. godini, kao i povezanost broja hrvata i uspjeha hrvatskih klubova u RH u 2019. godini, čime su potvrđene hipoteze H1, H2 i H3.

Temeljem dobivenih podataka, može se zaključiti kako su klubovi koji su ostvarili veće prihode imali i više hrvata, što se u konačnici odrazilo i na veći broj osvojenih medalja. Važno je istaknuti kako klubovi koji ostvaruju veće prihode, pored toga što imaju više hrvata i postižu bolje sportske rezultate, imaju veće mogućnosti u rješavanju i drugih pitanja važnih za daljnji razvoj kluba (prostor za trening i kvalitetna oprema, veći broj trenera itd.), za razliku od klubova sa manjim sredstvima kojima je osnovna briga osigurati sredstva za odlazak na natjecanja i osnovne potrebe kluba. Međusobnom suradnjom klubova, jačanjem kapaciteta, usklađivanjem ciljeva kluba s Programom javnih potreba na lokalnoj razini stvoriti će se preduvjeti za ostvarivanje boljih sportskih rezultata.

Kada je u pitanju razlika u financiranju klubova po županijama, uočene su velike razlike u prihodima po županijama prema indeksu razvijenosti županija, gdje ovoliko velike razlike otvaraju

prostor i potrebu da se iste što je više moguće smanje, kako bi svi klubovi u RH imaju mogućnost normalnog razvoja kluba koji bi se ogledao u ostvarivanju boljih sportskih rezultata.

Sukladno svemu navedenom, predlaže se narednim istraživanjima utvrditi strukturu prihoda i u kojoj mjeri ista doprinosi uspjehu hrvatskih klubova, gdje se nameće potreba provesti detaljniju analizu materijalnih, kadrovskih, financijskih i upravljačkih kapaciteta, napraviti novu strategiju razvoja hrvanja od 2020. do 2024. godine, kako na nacionalnoj, tako i na lokalnoj razini, te strateške dokumente HHS-a uskladiti s Nacionalnim programom športa 2019.-2026. godine. Naposljetku, potrebno je potaknuti klubove da svoje financijske planove prilagode ciljevima, a strateške dokumente usklade s nacionalnom strategijom razvoja hrvanja u RH, kao i strateškim dokumentima lokalne razine, poput programa Javnih potreba lokalne razine.

9. LITERATURA

- Baić, M., Kutleša, M., Lisjak, V., Pavelić, M., Rogalo, D. (2016). Strategija razvoja hrvanja u Hrvatskoj do Olimpijskih igara 2020. godine. Dostupno na: <http://www.hhs.hr/documents/strategija-razvoja-hrvanja-u-hrvatskoj-do-olimpijskih-igara-2020-godine-1225.pdf> (Pristupljeno 10. lipnja 2020.)
- Baić, M., Sekulić, V. (2011). SWOT analiza tehnologije kondicijske pripreme Hrvatskih hrvačkih reprezentacija. U I. Jukić, C. Gregov, S. Šalaj, L. Milanović, T. Trošt-Bobić, D. Bok (ur), *Kondicijska priprema sportaša*, Zbornik radova 9. godišnje međunarodne konferencije „kondicijska priprema sportaša 2011 – trening koordinacije), Zagreb: 25.-26. veljače 2011., str. 139-143.
- Bartoluci, M., Škorić, S. (2009). *Menadžment u sportu*. Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- EurLex (2007). White Paper on Sport. (presented by the European Commission). Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0391&from=HR> (pristupljeno 24. lipnja 2020).
- Fallah, Z. (2014). Relationship between individual characteristics and conflict management strategies among wrestling clubs of Golestan province. *International Journal of Sports Studies*. Vol 4, No10. pp.1189-1192.
- Fallah, Z. (2015). A survey „Ethical Climate“ among wrestling clubs of Golestan province. *Research Journal of Sport Science*. Vol 3, No 10. pp. 267-296.
- Hrvatski hrvački savez – HHS (2016). Statut. Dostupno na: <http://www.hhs.hr/documents/2017-09-26-statut-hrvatskog-hrvackog-saveza-1442.pdf>. (Pristupljeno 10. lipnja 2020.)
- Hrvatski hrvački savez - HHS, (2018a). Pravilnik o sustavu, uvjetima i organizaciji hrvačkih natjecanja. Dostupno na: <http://www.hhs.hr/documents/2018-01-25-pravilnik-o-sustavu-uvjetima-i-organizaciji-hrvackih-natjecanjacistopis-1410.pdf> (Pristupljeno 10. lipnja 2020.)
- Hrvatski hrvački savez - HHS, (2018b). Zapisnik sa redovne Skupštine hrvatskog hrvačkog saveza. Dostupno na: <http://www.hhs.hr/documents/2018-12-21-zapisnik-sjednice-redovne-skupstine-2018-zagreb-1912-restoran-oliva-1609.pdf> (Pristupljeno 10. lipnja 2020.)
- Institut za javne financije – IJF (2011). Financiranje sporta u Republici Hrvatskoj sa usporedbom financiranja u Europskoj uniji. Dostupno na:

- <https://www.google.com/search?q=Financiranje+sporta+u+Republici+Hrvatskoj+sa+usporedbom+financiranja+u+Europskoj+uniji&oq=Financiranje+sporta+u+Republici+Hrvatskoj+sa+usporedbom+financiranja+u+Europskoj+uniji&aqs=chrome.69i59.546j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8> (Pristupljeno 21. lipnja 2020.)
- Jambrešić, H (2017). *Hrvatski hrvači na modernim Olimpijskim igrama u periodu od 1986. do 2016. godine*. Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu (diplomski rad), Zagreb.
- Janečić, D. (2019). *Hrvatski hrvači – sudionici Europskih i Svjetskih prvenstava te Olimpijskih igara od 1955. do 1991. godine*. Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu (diplomski rad), Zagreb.
- Ministarstvo financija (2020). Registar neprofitnih organizacija. Dostupno na: https://banovac.mfin.hr/rnoprt/Report?id=8932&year=2019&reportType=PR_RAS_NPF&isOib=false (Pristupljeno: 8. lipnja 2020).
- NN (2017). Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti. Dostupno na: <https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages//O%20ministarstvu/Regionalni%20razvoj/indeks%20razvijenosti//Odluka%20o%20razvrstavanju%20JLPS%20prema%20stupnju%20razvijenosti%202017.mht> (Pristupljeno: 20. lipnja 2020.)
- NN (2019). Nacionalni program športa 2019. – 2026. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_07_69_1394.html (Pristupljeno 21. lipnja 2020.)
- Savez hrvatskih športova Grada Zagreba - SHSZGB, (2020). Elaborat (Elaborat za potrebe Javnog poziva za sufinanciranje organizacije velikih športskih manifestacija u 2020. godini). Neobjavljeno.
- Slačanac, K. (2020). Strateško financiranje hrvatskih klubova iz različitih izvora. Seminar za trenere hrvanja – usmeno predavanje. (K. Toplice, 10. siječanj 2020). Dostupno na: www.prezi.com/p/xpkcvhidafmx/stratesko-financiranje-hrvackih-klubova-iz-razlicitih-izvora/. (Pristupljeno: 8. lipnja 2020.)
- Sportski savez Grada Zagreba - SSGZ (2019). Raspored plana sredstava za sufinanciranje programa Javnih potreba u sportu Grada Zagreba za 2019. g. Dostupno na: <http://www.zgsport.hr/files/programi-pravilnici/raspored-plana-sredstava-za-sufinanciranje-programa-javnih-potreba-u-sportu-grada-zagreba-za-2019.pdf>. (Pristupljeno: 8. lipnja 2020.)

- Šaćić, L. (2018). *Hrvatski hrvai -sudionici europskih i svjetskih prvenstava od osnutka Republike Hrvatske* (1991. - 2018.). Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu (diplomski rad), Zagreb.
- Škorić, S. i Obadić, E. (2019). Role of State Funding in Participation of Croatian Athletes at Major Sports Events. U: B.G. Pitts i J.J.Zhang (ur), *Global sport business, managing resources and opportunities* (str. 19-34): Routledge.
- United World Wrestling - UWW, (2020a). Commissions. Dostupno na: https://unitedworldwrestling.org/about-uwv/commission/technical-assistance-development-commission_(Pristupljeno: 9. lipnja 2020.)
- United World Wrestling - UWW, (2020b). Constitution. Dostupno na: https://unitedworldwrestling.org/sites/default/files/media/document/constitution_september_2014_eng.pdf (Pristupljeno: 9. lipnja 2020.)
- Vlada Republike Hrvatske (2017). Uredba o indeksu razvijenosti. Dostupno na: <https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages/O%20ministarstvu/Regionalni%20razvoj/indeks%20razvijenosti/Uredba%20o%20indeksu%20razvijenosti.mht> (Pristupljeno 20. lipnja 2020.)
- Wemmer, F., Emrich, E., Koenigstrofer, J. (2016). The impact of cooperation-based open innovation on performance in nonprofit sports clubs. *European Journal of Management Quarterly*. 16:3, 341-363, DOI: 10.1080/16184742.2016.1164735
- Zakon o sportu. (NN 71/2006). Dostupno na: https://sdus.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/zakoniiostalipropisi//zakon_o_sportu_nn_71-06.pdf (Pristupljeno: 9. lipnja 2020.)

POPIS TABLICA I GRAFIKONA

Tablica 1. Osnovni podaci o broju hrvača, medalja i ukupnih prihoda hrvačkih klubova u Republici Hrvatskoj u 2019. godini.....	17
Tablica 2. Sumarni statistički parametri o broju hrvača, medalja i ukupnih prihoda hrvačkih klubova u Republici Hrvatskoj u 2019. godini	18
Tablica 3. Sumarni parametri po županijama o broju hrvača, medalja i ukupnih prihoda hrvačkih klubova u Republici Hrvatskoj u 2019. godini	18
Tablica 4. Rezultati linearne regresijske analize povezanosti prihoda i uspjeha te broj hrvača i uspjeha hrvačkih klubova u Republici Hrvatskoj	18
Grafikon 1. Povezanost ukupnih prihoda i uspjeha hrvačkih klubova u Republici Hrvatskoj u 2019. godini	19
Grafikon 2. Povezanost ukupnog broja hrvača i uspjeha hrvačkih klubova u Republici Hrvatskoj u 2019. godini	19